

Danutės Mukienės nuotraukose – Mažeikio miesto vaizdai

Danutės Mukienės nuotraukoje – paminklas Antrajame pasauliniame kare
buvusiems sovietinės armijos kariams Mažeikio parke

Danutės Mukienės nuotraukoje – Antrajame
pasauliniame kare buvusio sovietinės armijos kario
kapinės Mažeikio parke

(Atkelta iš 13 p.)

XX a. 4 dešimtmetyje miestas garsėjo ir savo kultūriniu gyvenimu. 1933 m. birželio 12 d. Mažeikių ūdai ėkūrė pirmąjį Vilniaus vadavimo sąjungos skyrių (į jį buvo priimami tik ūdų tautybės žmonės). 1938 m. miesto Darbo rūmai ėkūrė kultūros namus darbininkams, 1940 m. dailininkas Ėslovas Kontrimas ėsteigė M. K. Ėiurlionio būrelį, 1941 m. Juozas Remys mieste ėkūrė simfoninį orkestrą. Buvo pastatyta moderni J. Tumo-Vaižganto pradžios mokykla, duris atvėrė nauja ligoninė, iðkilo grafi baþnyčia (architektas V.Landsbergis-Pemkalnis), modernios architektūros banko pastatas (architektas M. Songaila), rotuðė (architektas J. Okunis).

Antrasis pasaulinis karas sudavė stiprų smūgį Mažeikiams. Buvo sunaikinta ūdų bendruomenė, buvo nemaþai ir kitų tautybių þmonių. Na o pats miestas labiausiai nukentėjo per 1944 m. rudens vykusius rusų antskrydþius.

Didþiausi miesto atstatymo darbai vyko 1945–1960 metais. Buvo atstatyta alaus darykla, linų fabrikas. Naujai pradėjo veikti avalynės, baldų fabrikai, duonos kombinatas, sviesto gamykla.

1950 m. Mažeikiai tapo Mažeikių rajono centru. Gyventojų vis daugėjo. 1959 m. jø eia jau buvo apie 8 tūkstančiai. 1945 m. duris atvėrė rajoniniai kultūros namai. Pokario metais didelis dėmesys buvo skiriamas jaunimui, jo ŗvietimui ir gebėjimø ugdymui. 1955 m. ėsteigta vaikø muzikos mokykla, kurioje vėlesniais metais pradėjo veikti ir dailės bei choreografijos skyriai. 1962 m. duris atvėrė vaikø sporto mokykla.

Ið mieste veikusių meno saviveiklos kolektyvø labiausiai iðgarsėjo 1966 m. pradėjæs veikti liaudies teatras.

Nuo XX a. 6 dešimtmečio Mažeikiai pradėjo vystytis kaip pramonės miestas. 1959 m. buvo ėkurta Elektrotechnikos gamykla, kuri gamindavo variklius skalbimo maðinoms. 1969 m. pradėjo veikti ilgą laiką Mažeikiuose didþiausia buvusi pramonės ėmonė – kom-

Danutės Mukienės nuotraukoje – Renavo dvaro rūmai (Mažeikio rajonas)

presorijų gamykla (joje gamindavo šaldytuvams kompresorius). Na o 1972 m. Juodeikiuose, kurie yra 18 km nuo Mažeikio, ė virš pradėjo kilti Mažeikio naftos perdirbimo gamykla. Buvo nutiestas naftotiekis „Draugystė“, kuriuo nafta Mažeikiams pradėta tiekti iš Polocko. Pirmoji Mažeikio naftos perdirbimo įmonės eilė pradėjo veikti 1980 m., antroji – 1983 metais.

Tuo metu mieste jau buvo apie 49 tūkstančiai gyventojų. Veikė 6 vidurinės mokyklos, modernus Naftininkų kultūros centras. Pietinėje miesto dalyje buvo pastatytas didelis gyvenamasis mikrorajonas.

Rajone daug dėmesio buvo skiriama kultūrai. 1975 m. Zastaučiuose atidarytas iškilaus teatrolo Juozo Vaiškiaus muziejus, 1981 m. įrengta dailininko Eeslovo Kontrimo galerija muziejus.

1991 m. Lietuvoje atkūrus nepriklausomybę, daugelis vertybių buvo perkainuota, daugiau dėmesio pradėta skirti žmonišvams auklėjimui. Tuo metu Mažeikiuose veikė 2 gimnazijos, 6 vidurinės mokyklos (dalis jų vėlesniais metais reorganizuotos į pagrindines). Dabar rajone veikia šios mokyklos: Mažeikio rajono savivaldybėje yra šios mokyklos: Mažeikio Gabijos gimnazija, Mažeikio Merkelio Raėkausko gimnazija, Sedos Vytauto Maėernio gimnazija, Viekdnių gimnazija, Mažeikio Jaunystės vidurinė mokykla, Mažeikio Pavasario vidurinė mokykla, Mažeikio Sodų vidurinė mokykla, Tirkdliū vidurinė mokykla, Šidikū Marijos Peėkauskaitės vidurinė mokykla, Balėnų pagrindinė mokykla, Buknaiėiū Henriko Nagio pagrindinė mokykla, Daubiūkiū pagrindinė mokykla, Kapėnų pagrindinė mokykla, Krakio pagrindinė mokykla, Laiųuvos Antano Vienapindpio pagrindinė mokykla, Mažeikio Kalnėnų pagrindinė, Mažeikio Senamiesėio pagrindinė mokykla, Mažeikio Ventos pagrindinė, Pikelio pagrindinė mokykla, Plinkdliū pagrindinė mokykla, Renavo pagrindinė mokykla, Ruzgū pagrindinė mokykla, Ukrainų pa-

grandinė mokykla, Uplieknės pagrindinė mokykla, Pėmalės pagrindinė mokykla, Mažeikio muzikos mokykla, Mažeikio politechnikos mokykla, Mažeikio specialioji mokykla.

Pagal architekto V. Luėinsko projektą mieste iūdkilo naujas Vilniaus banko pastatas.

Mažeikiai šiandien – rajono centras.

Rajone nemažai kultūros paveldo objektų. Daug jų sukaupia rajone gražiai prižiūrimose katalikū bažnyėiose, kurios priklauso Telšio vyskupijos Mažeikio dekanatui. Tai Dauginio Šv. vyskupo Stanislovo bažnyėia (pastatyta 1943 m.), Geidpio Šv. Onos bažnyėia (pastatyta 1862 m.), Laiųuvos Švė. Trejybės bažnyėia (pastatyta 1944 m.), Leckavos Šv. Lauryno bažnyėia (pastatyta 1958 m.), Mažeikio Šv. Pranciūkaus Asypieėio bažnyėia (pastatyta 2005 m.), Mažeikio Švė. Jėzaus Širdies bažnyėia (pastatyta 1935 m.), Pievėnū Nukrypiuotojo Jėzaus bažnyėia ir varpinė (abi pastatyta 1788 m.), Pikelio Švė. Trejybės bažnyėia (pastatyta 1752 m.), Renavo Šv. Izidoriaus bažnyėia (pastatyta 1933 m.), Rubikū Šv. Roko bažnyėia (pastatyta 1936 m.), Tirkdliū Kristaus Karaliaus bažnyėia (pastatyta 1939 m.), Ukrainū Šv. Antano Paduvieėio bažnyėia (pastatyta 1857 m.), Uplieknės Šv. Marijos Magdaliėtės bažnyėia (pastatyta 1857 m.), Viekdniū Šv. Jono Krikdtytojo bažnyėia (pastatyta 1854 m.), Pėmalės Vieđpaties Apsireiūdkimo Švė. Mergelei Marijai bažnyėia (pastatyta 1826 m.), Šidikū Šv. Jono Krikdtytojo bažnyėia (pastatyta 1819 m.), Sedos Švė. Mergelės Marijos Ėmimo į dangū bažnyėia (pastatyta 1770 m.), Sedos Šv. Jono Nepomuko bažnyėia (pastatyta 1783 m.).

Tarp lankomiausio Mažeikio rajono vietų – seniausi šio krašto architektūriniai paminklai – piliakalniai. Jū eia – dēdi. Tai Griepės I piliakalnis, Daubario du piliakalniai, IX–X a. Naikiū piliakalnis, Jautakiū piliakalnis, Gyvoliū piliakalnis.